

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

RAPPORT

1974 B2

PROVUNDERSÖKNING 1971

Ramstad gård, Svanhals sn, Östergötland

av Catharina Nilsson

UPPDRAGSVERKSAMHETEN

RAPPORT

Provundersökning

RAMSTAD GÅRD, SVANSHALS sn, ÖSTERGÖTLAND

INLEDNING

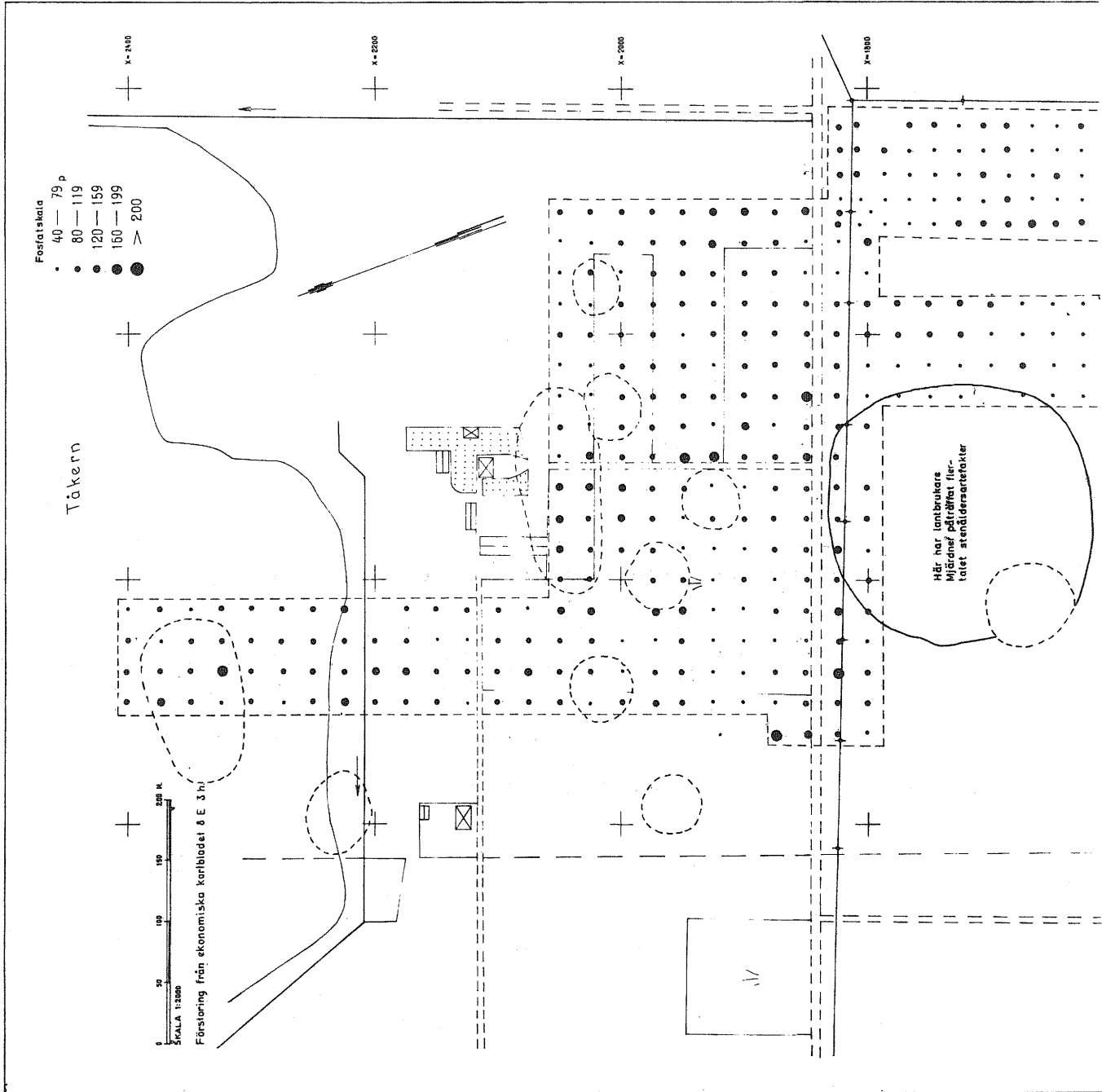
Sommaren 1971 har under sammanlagt tre dagar för riksantikvarieämbetets räkning företagits fosfatkartering och en mindre provundersökning på rubricerade fastighet. Den senare utfördes den 20 september av FS Marianne Foghammar. Undersökningen föranleddes av en skrivelse från landsantikvarien i Linköping om riklig förekomst av stenåldersfynd på gården. Dessa hade anmälts till landsantikvarien av hr Jan Svensson, Skänninge, som själv i sin ägo har tre fragmentariska brynstenar påträffade i en stenhög på nämnda gård.

TOPOGRAFI

Ramstad är beläget på ett smalt näs mellan Dags mosse i V och Tåkern i Ö. På andra sidan mossen ligger den åren 1909-1930 av O Frödin undersökta stenåldersboplatsen vid Alvastra. Även i övrigt är trakten rik på stenålderslämningar i form av lösfynd och enstaka hällkistor. Gården ligger mycket flackt, 94-95 m ö h, och omges i V, N och NÖ av mossmark. Den skärs i N delen i NV-SO riktning av landsvägen Rök-Väversunda. N om landsvägen, ungefär mitt på denna del ligger gårdens mangårdsbyggnad.

TIDIGARE FYND

Marken består av mossjord och är till större delen uppodlad. Viktigaste grödan är potatis och med de maskiner som används för att ta upp denna följer mindre stenar. Det är bland dessa som de flesta stenåldersföremålen påträffats. Gårdens ägare, lantbrukare Sven Mjårdnar, är medveten om detta och går varje år igenom "stenskörden" och tar till vara de stenar han ser är bearbetade. Han har på gården en samling om ett 40-tal föremål eller delar av föremål bl a en flintdolk, 5 skafthålsyxor, 4 trindyxor och 2 brynstenar. Vidare påträffades vid nyodling för ett par år sedan av ett invallat område ca 300 m NV om mangårdsbyggnaden ett kranium av människa. I samband med odlingsarbete har man senare observerat ytterligare skelettresterna på samma plats. Landsantikvarien har genom antikvarie Anders Lindahl besiktigt platsen och tillvaratagit skelettresterna.



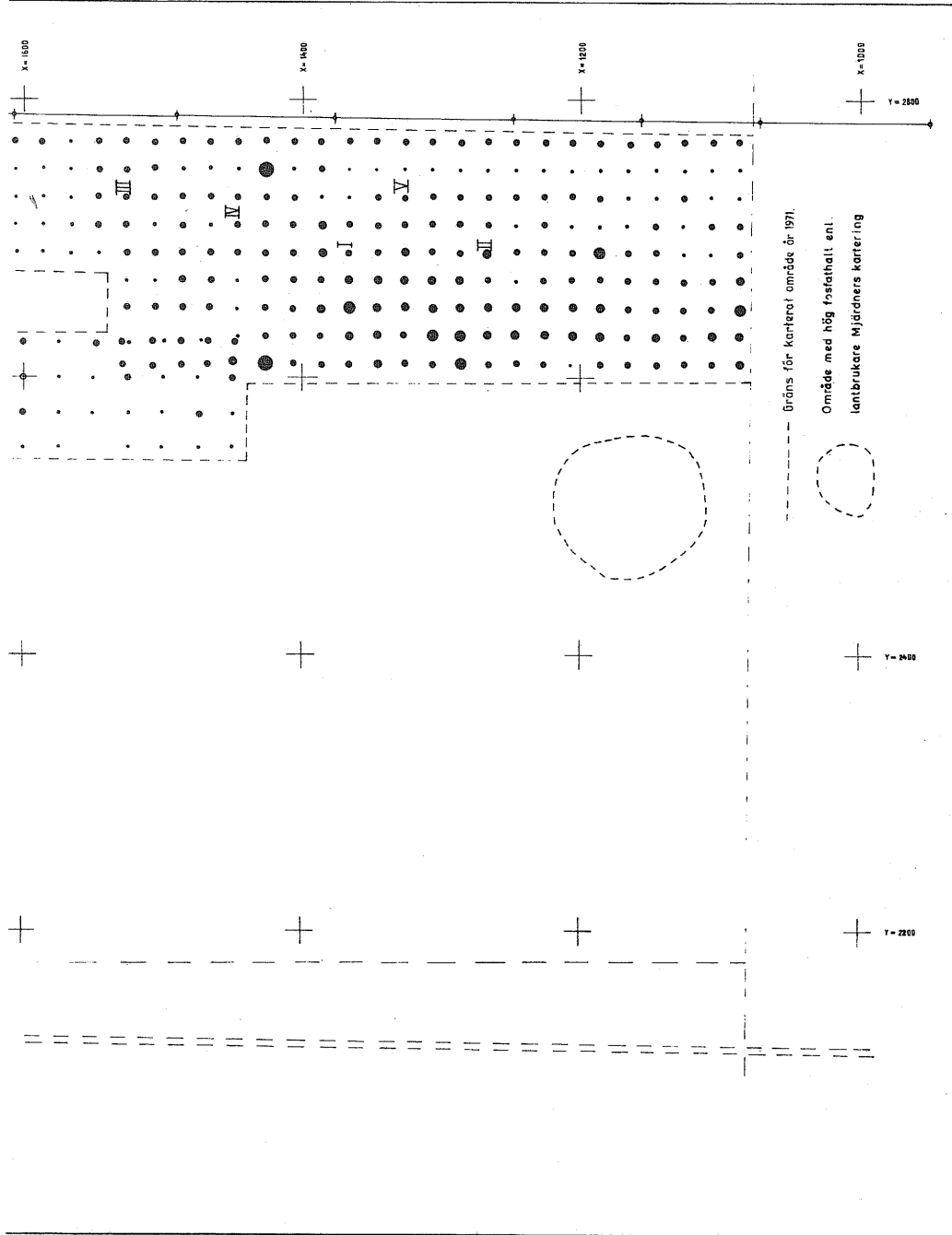


Fig 1. Fosfatkarta över del av Ramstad gård, Svanhals sn, Östergötland. Upprättad år 1971 med förstoring från ekonomiska kartbladet 8E 3h som underlag. Skala 1:5 000.

Fig 1

FOSFATKARTERING

Undersökningen förbereddes genom att delar av området fosfatkarterades. Detta skedde vid två olika tillfällen. Området N om landsvägen samt ett smalt område S om denna karterades av teknikerna Karlis Graufelds och Per Jacquet i juni 1971 medan undertecknad karterade Ö delen av området S om landsvägen i augusti 1971. Vid den första provtagningen togs proven med ett avstånd på ca 25 m, vid den senare på ca 20. Sammanlagt togs 580 prover. Fosfatvärdena varierade mellan 20 och 240 P⁰, de var dock i allmänhet mellan 60 och 100. N om landsvägen förekom högre värden fläckvis samt inom begränsade områden i mellersta Ö kanten och närmast V och S om mangårdsbyggnaden. S om landsvägen var värden över 100 P⁰ inom hela mellersta, S delen, ett ca 100 x 400 m stort N-S orienterat område.

I detta senare område kunde i N delen skörbränd sten och bitar av bränd lera iakttagas i markytan och där påträffades en skrapa av flinta. Lantbrukare Mjårdnar påpekade i samband med karteringen att flertalet föremål framkommit S om landsvägen och i NÖ delen av detta område. Han har även vid årligen företagna täckdikningar kunnat iakttaga att kulturlagret varit djupare i Ö delen av detta område. En genom lantbrukare Mjårdnars försorg utförd markkartering visar höga fosfatvärden S om landsvägen, dels inom ett ca 60 m stort område i NV, dels inom ett lika stort område i S, mellersta delen. Även N om landsvägen finns fläckar med höga fosfatvärden, dock ej alltid på samma ställen som vid vår kartering.

Fig 1

PROVUNDERSÖKNING

Ursprungligen var provundersökningen avsedd att utföras samtidigt med att lantbrukare Mjårdnar tog upp ett täckdike tvärs över S delen av området. Täckdikningen kom emellertid att uppskjutas till 1972. Undersökningen inskränktes därför till en dag för att om möjligt kompletteras i fortsättningen i samband med att täckdiken upptages.

Sammanlagt upptogs 7 provrutor, ca 1 m² stora, två av dem N om landsvägen där marken var relativt stenbunden. Några fynd påträffades ej i dessa rutor. De övriga provrutorna togs upp S om landsvägen dels där skörbränd sten kunde iakttagas i markytan (ruta I, III och IV) dels där koncentrationer av bränd lera kunde tänkas indikera förekomst av boplats (ruta II och V). De senare rutorna är markerade på bifogat kartavdrag och redovisas separat. Några föremål påträffades ej i dem, endast bränd lera. I närheten av ruta II i områdets SÖ del insamlades en skifferbit, en bit slagen kvarts och ett obränt ben. I ruta III, i områdets mellersta, Ö del, framkom i rutans botten på gränsen till steril mark kolat trä. Ett lösfynd, ett fragment av en brynsten, påträffades i områdets NÖ del. Vidare upptogs ett 10-tal provgropar

glest över hela åkern dock utan att ge några som helst fynd. De redovisas därför ej. Samtliga gropar utom de som togs upp i åkerns västligaste del grävdes ned till steril lera. Groparna i V delen grävdes till ca 0,5 m dj.

Stockholm den 4 januari 1972

Catharina Nilsson

P R O V R U T O R

RUTA	LÄGE	FYNDOMSTÄNDIGHETER
I	x1365 y2685	Ingen antydan till boplats. I detta område skall flintskrapan ha blivit funnen.
II	x1265 y2685	Lerjord. Rikligt med bränd lera i ytan och ner till steril mark. Enstaka skörbrända stenar <u>Bränd lera</u> , ca 0,05 l Inom ca 5 m:s radie från ruta II, i ytan: <u>Kvarts</u> , 1 bit <u>Skifferbit</u> <u>Bränd lera</u> , ca 0,15 l <u>Obränt ben</u> , 1 ryggkota (ev recent?)
III	x1525 y2725	Enstaka skörbrända stenar i markytan. <u>Kolat trä</u> påträffades i rutans botten på gränsen till steril mark.
IV	x1445 y2705	Enstaka skörbrända stenar i markytan. <u>Bränd lera</u> , 3 bitar
V	x1325 y2725	Rikligt med bränd lera i ytan inom ett ca 10 x 10 m stort område. <u>Bränd lera</u> , ca 0,15 l
Lösfynd	x1765 y2645	I mylla i ytan på den nyharvade delen av åkern. <u>Del av bryne</u>
Lösfynd	x1365 y2685	I ytan <u>Skrapa av flinta</u>

Provrutorna utmärkta på fotostatiska karta över gården.